

TOELICHTING  
Beleidskaders stedelijk groen 2017  
Achtergrond beleidsregels gemeente Someren



# TOELICHTING Beleidskaders stedelijk groen 2017

Achtergrond beleidsregels gemeente Someren

Titel: TOELICHTING Beleidskaders stedelijk groen 2017  
Datum: 3 augustus 2017  
Auteur(s): A. (Anton) van Oijen  
Zaaknummer: SOM/2016/023762

## Inhoudsopgave

1.	Inleiding .....	2
2.	Toelichting beleidsregels .....	3
2.1	Bevorderen natuur en biodiversiteit .....	3
2.2	Groenstructuren .....	5
2.3	Verkoop gronden .....	6
2.3.1	Groeninpassing landschap .....	6
2.3.2	Openbaar groen achter of naast erfgrans met particulieren .....	7
2.3.3	Plantsoen tussen voetpaden en de weg .....	8
2.3.4	Plantsoenen aansluitend op de voortuinen .....	9
2.3.5	Grote groene beeldbepalende plekken.....	10
2.4	Participatie, gebruik .....	10
2.5	Spelen.....	11
2.6	Onkruidbestrijding .....	12
2.7	Overlast plantsoenen (inclusief bomen) .....	13
2.8	Veiligheid.....	14
2.9	Communicatie .....	16
2.10	Afval .....	17
3.	Inrichting .....	18
4.	Instandhouding .....	20
4.1	Keuze van onderhoudsniveaus .....	20
4.2	Integraal beheer.....	20
5.	Financiën .....	21

## **1. Inleiding**

In het beleidskader zijn de beleidsregels geformuleerd. Deze regels zijn opgesteld vanuit een achtergrond die u terugvindt in deze toelichting. De nummering in de toelichting correspondeert met de nummering van de beleidsregel in het beleidskader stedelijk groen 2017.

## 2. Toelichting beleidsregels

### 2.1 Bevorderen natuur en biodiversiteit

#### Toelichting

Verbindingen met groen tussen het stedelijk en buitengebied, maakt het voor met name dieren, vogels en insecten mogelijk om zich te verspreiden. Dit zal de instandhouding van vogels, diersoorten en insecten die wat meer kwetsbaar zijn bevorderen, omdat deze meer mogelijkheden hebben om als populatie uit te breiden. Voorbeelden van bekende soorten zijn de specht, eekhoorn, vleermuis (zoogdier) en solitaire bij. De voorwaarde is dat de verbinding mogelijk is tussen een meer robuuste groene plek (bijvoorbeeld park) in het stedelijk gebied met het buitengebied.

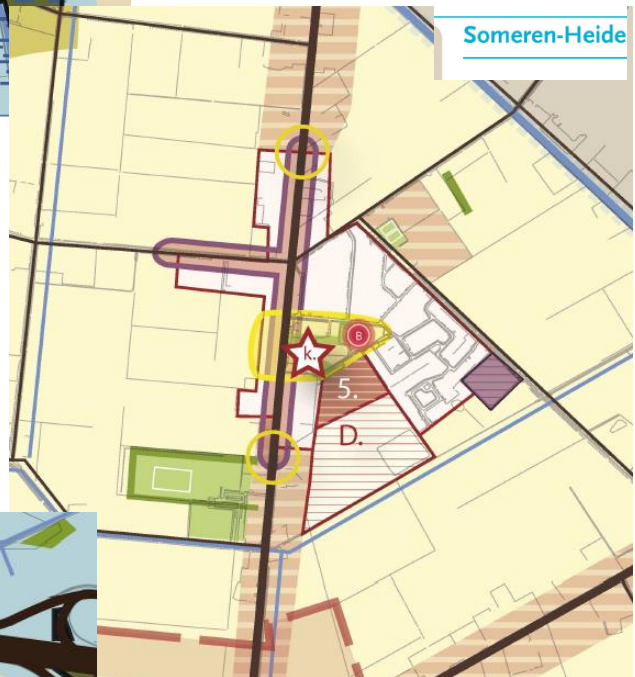
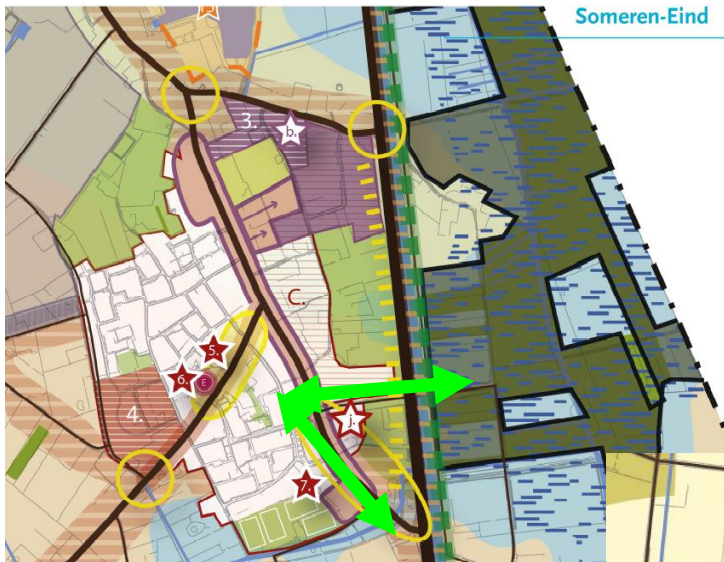
Voor verspreiding binnen het stedelijk gebied is het van belang om binnen dit gebied ruimte te reserveren voor groene verbindingen (zowel groenvakken met beplanting als bredere groensingels van tenminste 6 tot 10 meter breed en bomenlanen). De biodiversiteit, natuurbeleving en recreatieve aantrekkelijkheid van de dorpskernen neemt hiermee toe.



Figuur uit Structuurvisie Someren 2028 aangevuld met groene verbindingen



Kansen voor groenverbindingen tussen stedelijk robuuste groenplekken en het buitengebied



Kansen voor groenverbindingen tussen stedelijk robuuste groenplekken en het buitengebied



## 2.2 Groenstructuren

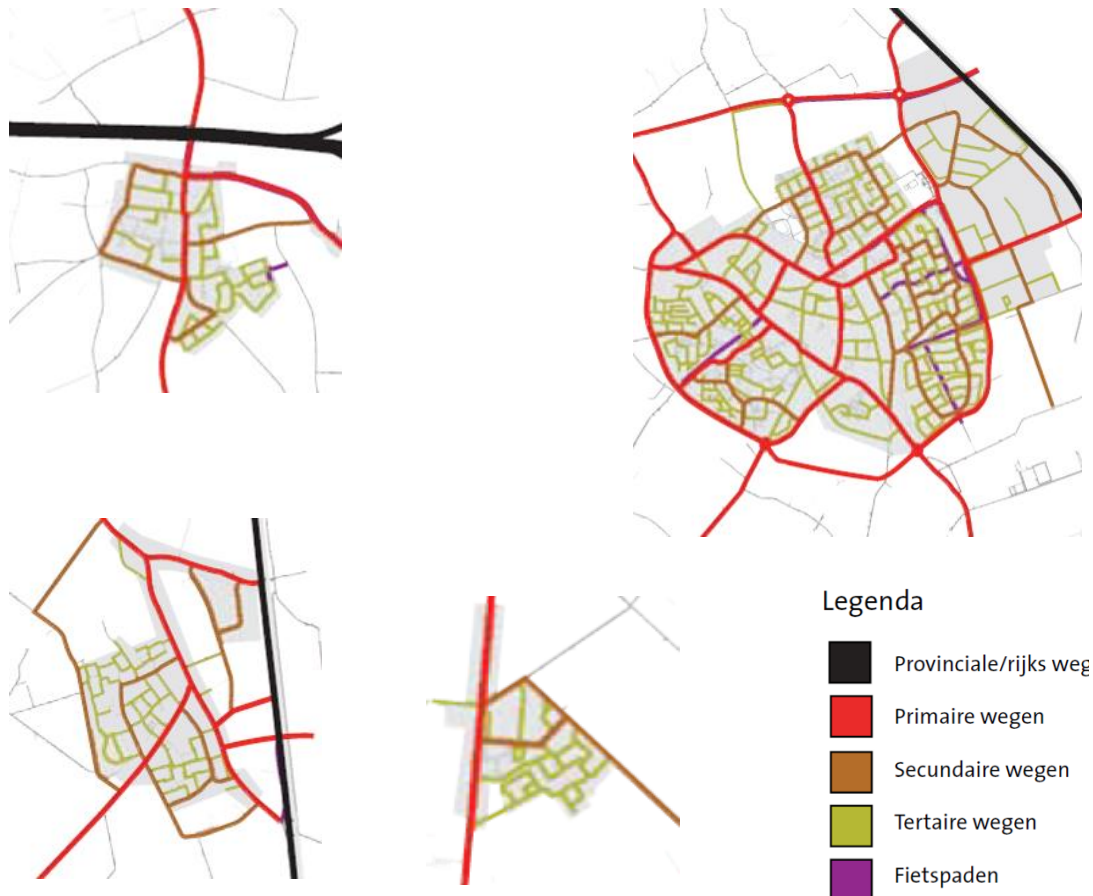
### Toelichting:

De gemeente heeft de taak om het openbaar gebied leefbaar te houden. Ze is genoodzaakt om te handelen vanuit het algemeen belang. Bij hoofd-, wijkontsluitingen, fietsverbindingen, parken en randzones stedelijk/buitengebied ligt een zwaarwegend algemeen belang omdat:

- dit de plaatsen zijn die de identiteit en het karakter van de gemeente bepaalt;
- dit openbaar gebied intensief gebruikt wordt door anderen dan alleen de bewoners van de straat;
- de groeninrichting in relatie tot een veilig openbaar gebied hier meer aandacht vraagt, door de hogere gebruiksintensiteit van het openbaar gebied.

In parken en woonstraten zien we wat meer ruimte om mee te buigen met de belangen die de individuele bewoner uit de directe omgeving heeft. Zo kan bij de woonstraten meer ruimte geboden worden aan de bewoner voor een eigen invulling van de groeninrichting, waarbij hij bij voorkeur dit zelf beheert. Deze mogelijkheid ligt hier omdat:

- de uitstraling alleen betrekking heeft op de straat;
- met name alleen de bewoners van de woonstraat hier dagelijks intensief gebruik maken;
- doordat de gebruiksintensiteit door anderen dan de bewoners laag is, zijn de risico's van de vorm van groeninrichting in relatie tot een veilig openbaar gebied laag.



Figuur 1 uitsnedes uit het bomenstructuurplan hoofd-, wijkontsluitingen en fietspaden

## **2.3 Verkoop gronden**

### Toelichting

In het openbaar gebied zijn overwegend de volgende inrichtingsvormen van groen te onderscheiden:

#### **2.3.1 Groeninpassing landschap**

#### **2.3.2 Openbaar groen achter of naast erfgrans met particulieren:**

#### **2.3.3 Plantsoen tussen voetpaden en de weg**

#### **2.3.4 Plantsoenen aansluitend op de voortuinen**

#### **2.3.5 Grote groene beeldbepalende plekken**

### **2.3.1 Groeninpassing landschap**

Het Landschapsontwikkelingsplan en een Beeldkwaliteitsplan van de gemeente Someren heeft als doel versterken van de kwaliteit en identiteit van het landschap. Dezelfde opgave en voorbeeldfunctie heeft de gemeente voor de overgang van de stedelijke randzone met het buitengebied.

De inpassing onderscheidt zich in twee situaties:

1. landschappelijke inpassing van achtertuinen die naar het buitengebied zijn georiënteerd. "Groensingel van bosplantsoen".
2. landschappelijke inpassing van de voorgevel van de woningen die naar het buitengebied georiënteerd zijn. "Openbaar groen met beplanting dat aansluit op het landschappelijk karakter met plaatselijk een inrichting op stedelijk niveau".

#### Ad.1

In de gemeente Someren is ruimtelijk altijd rekening gehouden met een landschappelijke inpassing bij de overgang van het stedelijk gebied naar het buitengebied. Dit sluit ook aan op de visie in het beeldkwaliteitsplan buitengebied 2011 waarbij ontwikkelingen in het buitengebied ook landschappelijk worden ingepast. De afmeting van de groeninpassing moet tenminste 8 meter breed zijn voor de juiste inpassing en waarbij de beheerkosten lager zijn dan bij gazon. De gemeente heeft de taak om de landschappelijke inpassing in stand te houden door deze niet te verkopen.



Foto niet gewenst (Lierop, inpassing vindt nog plaats) Foto gewenst (wijk Noord groen ingepast)



Ad.2

Vanaf begin 2000 ondergaan de stedelijke ontwikkelingen veranderingen, door de voorgevels van woningen naar het buitengebied te oriënteren. Dit vraagt een aangepaste aanpak in de landschappelijke inpassing. Het is een inrichting van cultuurgroen (plantsoenen) die richting het buitengebied verandert in een ruige berm, groensingel of groenelementen. Als het groen zich in een volwassen stadium bevindt, zal het beeld uiteindelijk aansluiten op het landschappelijk karakter van het buitengebied. Het pas aangebrachte groen geeft op dit moment meer een beeld dat aansluit op het stedelijk gebied.



Foto stedelijke inrichting naar het buitengebied gericht (Waterdael III)

### **2.3.2 Openbaar groen achter of naast erfgrans met particulieren**

#### Hoofd-, wijkontsluitingen fietspaden en parken

Het openbaar groen op de erfgrans met particulieren bij hoofd-, wijkontsluitingen, fietspaden en parken is bepalend voor de uitstraling en het karakter van een dorpskern. Een diversiteit van bouwwerken op de erfgrans, doet afbreuk aan de uitstraling. De gemeente Someren heeft in deze situaties de kennis en taak om zorg te dragen voor een verzorgde uitstraling, waarbij openbaar groen zich hier het beste voor leent. De randvoorwaarde is dat de gemeente bij deze situaties eigenaar van de grond blijft.

Indien een groensingel grenzend aan de zij of achtertuin 6 tot 8 meter breed is, zijn de beheerkosten voor deze groenstroken (bosplantsoen) lager dan die van gazon en biedt dit de beste mogelijkheden om aan te sluiten op de flexibiliteit om het openbaar gebied mee te veranderen met de maatschappelijke ontwikkelingen (denk bijv. aanleg haakse parkeervakken). De verkoop van een deel van de groensingel leidt tot verhoogde beheerkosten dus het uitgangspunt is hier niet verkopen.

Op de volgende pagina treft u een aantal foto's aan als illustratie van gewenste en niet gewenste situaties van het straatbeeld voor achterzijden en kopse zijden van perceelgrenzen met particulieren bij hoofd- wijkontsluitingen:



Gewenste situatie achterzijde erfgrans



Ongewenste situatie achterzijde erfgrans



Gewenste situatie straathoek (zijkant ingeplant)



Ongewenste situatie

### Woonstraten

De impact van het groene karakter op een dorpskern is bij een woonstraat minder ingrijpend dan bijvoorbeeld een hoofd-, of wijkontsluiting. Openbaar groen in woonstraten kan zich in zeer uitzonderlijke omstandigheden in aanmerking komen voor verkoop.

Per situatie zal een afweging plaatsvinden om wel of niet te verkopen. Hierbij is het aandachtspunt dat de gemeente eerst inzicht heeft of de grond nodig is voor andere toekomstige maatschappelijke behoeften. De grondpositie bepaalt namelijk de mate van flexibiliteit om wel of niet te kunnen voorzien in de veranderende maatschappelijke behoeften.

### **2.3.3 Plantsoen tussen voetpaden en de weg**

De plantsoenen ondersteunen de stedelijke inrichting, de ruimtelijke beleving en groenbeleving. De fysieke scheiding tussen de verkeerdeelnemers op de weg en op het trottoir bevordert de veiligheid en/of het gevoel van veiligheid.

Door te kiezen voor een minimale breedte van 1,8 meter, blijft het openbaar gebied flexibel in te richten naar de maatschappelijke behoeften (bijvoorbeeld 'langspaarkeervakken').



Fysieke scheiding verkeer



Groen omgevormd naar parkeervakken

### 2.3.4 Plantsoenen aansluitend op de voortuinen

Openbaar groen dat direct aan de particuliere tuin aansluit lijkt in eerste opzicht grond die verkocht kan worden. Kijken we naar de achterliggende gedachte van deze ruimtelijke inrichting, dan kan de verkoop problemen opleveren bij een herinrichting van het openbaar gebied naar de maatschappelijke behoefte of in relatie tot reeds eerder vastgesteld beleid.

Om te bepalen of de grond zich leent om te verkopen, zal vooraf getoetst moeten worden of de ruimte in de toekomst nodig is om te voorzien in de maatschappelijke behoefte en of dit sturing op het ruimtelijk beleid onmogelijk maakt.

Twee voorbeelden:

1. in de Pasakker ligt geen voetpad. Blijkt er in de toekomst hier behoefte aan te zijn, dan ligt hier de ruimte bij de groenstroken aansluitend op de voortuinen. Is de grond in eigendom van particulieren dan zal de grondverwerving het probleem zijn om het openbaar gebied aan te passen.
2. de gemeente Someren heeft een inrittenbeleid. Het doel is om de ruimtelijke kwaliteit te behouden door te sturen op de breedte van een inrit. Indien de particuliere grond aansluit op verhard openbaar gebied kan een burger bij wijze zijn hele voortuin als inrit gaan toepassen. Ligt er groen of ander gemeentelijk eigendom tussen de weg en de particuliere grond dan heeft de gemeente wel sturing op de inrichting.



1. mogelijkheid tot omvorming vanuit maatschappelijke behoeften voetpad/p-vak



2. zonder groen wordt alles inrit



### 2.3.5 Grote groene beeldbepalende plekken

Gemeente Someren heeft in iedere wijk wel een bijzondere beeldbepalende plek in de vorm van een park of parkachtige strook. Dit zijn bij uitstek de plaatsen die de mogelijkheid bieden om in verschillende vormen te recreëren (fietsen, lopen, ontspannen, genieten van de omgeving, spelen e.d). Hiernaast zijn het een soort buffers/stapstenen voor vogels en dieren in het stedelijk gebied. Een groot aantal van deze plekken zijn benoemd in de structuurvisie Someren 2028.



#### – Tot slot

De beschreven inrichtingsvormen van groen zijn samen met het onderscheid in groenstructuren nagenoeg dekkend voor het openbaar gebied, om ambtelijk de afweging te maken wanneer gronden wel of niet te verkopen. Voor de uitzonderlijke situaties die hier niet onder vallen kan het college aan de hand van een advies hier een standpunt over innemen.

Ligt er toch de wens om structuurdragers 'af te stoten' als bezuiniging in beheer dan, zou een overeenkomst voor grondgebruik in deze gevallen beter passen.

## 2.4 Participatie, gebruik

### Toelichting:

Het huidige beleid is in regelingen onderverdeeld op de schaal van:

1. plantsoen voor de woning (individueel belang)
2. parkjes door vrijwilligers in de kerkdorpen (algemeen belang)
3. rotondes op commerciële wijze (commercieel individueel belang)  
reclame-uiting alles uitbesteed
4. gebruik gemeentegrond bij de particuliere tuin met overeenkomst en financiële vergoeding door bewoner (individueel belang).

Het voorstel is om de regelingen te verbreden waar de situatie er zich voor leent:

- denk aan buurtverenigingen of straten die op die het groenbeheer uitvoeren in dezelfde gedachte zoals deze plaatsvindt bij de parkjes in de kerkdorpen (regeling 2);
- denk aan variant rotonde voor het openbaar groen op grote schaal zoals parken (regeling 3). Niet op kleine schaal, omdat dit leidt tot wildgroei van reclameborden!
- organisaties plantsoenen in het stedelijk gebied om niet in gebruik laten nemen. Het voordeel van een organisatie kan zijn: het zich kunnen profileren, nastreven van idealen, of het

vergaren van natuurlijke materialen voor eigen activiteiten. Bij doelgroepen kan gedacht worden aan wijkraden of Groei en Bloei (nieuwe regeling).

- organisaties grond in het landelijk gebied om niet in gebruik geven onder voorwaarden dat het de functie en daarbij behorende functie respecteert. Voorbeelden zijn de aangeplante fruitboomgaarden of de droge en natte EVZ. Bij doelgroepen kan gedacht worden aan Summers Landschap, IVN, fruittelers, ZLTO (nieuwe regeling);
- bij situaties buiten de bebouwde kom, vergelijkbaar met het stedelijk gebied, zijn dezelfde regelingen van participatie en gebruik mogelijk.

Bij alle situaties is de voorwaarde dat de beheerkosten voor de gemeente Someren lager zijn en de (beeld)kwaliteit minimaal gelijk of beter zal zijn.

De voorkeur ligt om participatie te stimuleren op straatniveau of op grotere schaal, omdat dit:

- de sociale cohesie in de buurt kan verhogen,
- administratief minder bewerkelijk is dan op individueel niveau;
- het inzicht voor aannemer wat buiten zijn werk valt, beter af te stemmen is.

We zijn genoodzaakt om iedere participatie te registreren, om ervoor zorg te dragen dat een aannemer geen beheerkosten in rekening brengt voor het groen in adoptie.

## **2.5 Spelen**

Toelichting:

### **- formele speelruimte**

In het speelbeleid is beschreven waar, wat in welke vorm van speelgelegenheden de gemeente in het openbaar groen aanbiedt. De achtergronden hierover staan in het speelbeleid.

### **- informeel spelen**

Naast de aangewezen speelterreinen biedt het openbaar groen ook ruimte voor het informele spelen. Kinderen spelen overal en ervaren geen grenzen tussen beplanting, verharding of gras. Afhankelijk van de groeninrichting zal het spel van het kind hier vaak onbewust op afgestemd zijn, doordat kinderen hier optimaal gebruik van maken.

### **- 'natuurlijk spelen'**

Het doel van het 'natuurlijk speelterrein' is meerwaarde in de ontwikkeling van het kind bieden ten opzichte van een 'traditioneel' speelterrein. Naast de ontwikkeling van de motoriek is de inrichting bij natuurlijk spelen gericht op het prikkelen en ontwikkelen van andere zintuigen bij kinderen. Dit door het bewust beleven/ervaren van kleur, geur, modder, water, seizoensveranderingen, ruigteplanten, vruchten, insecten en andere prikkels die de omgeving biedt. Zowel bij de aanleg als bij het gebruik van het terrein krijgen de kinderen de ruimte om spelenderwijs te sturen op de inrichting, waarbij de inrichting in de tijd door het gebruik en behoefte van de kinderen spelenderwijs kan veranderen binnen de grenzen van de wettelijke veiligheidseisen.

De gemeente kan faciliteren in de lijn van bovenstaande gedachte door het aanbrengen van een of meerdere speelaanleidingen en/of een inrichting van natuurlijke materialen en bepaalde planten/kruiden die de zintuigen prikkelen. De kinderen passen vervolgens spelenderwijs het terrein aan naar hun gebruik. Dit in tegenstelling bij het formele en informele spelen.

Bij de groeninrichting is het de zorg dat dit tot beheerkosten leidt die lager liggen dan het beheer van plantvakken. De speelaanleidingen en andere voorzieningen (tafel met zitplekken, boom als klimobject, staptegels van hout e.d.) kunnen met vrijgekomen natuurlijke materialen uit het openbaar gebied gemaakt worden. Wel is er een zorgplicht voor de gemeente om de speelaanleidingen te benoemen, een risico inventarisatie hiervan te maken en te controleren op de aangegeven risico's (zorgplicht).

Voorlichting over natuurlijk spelen is noodzakelijk, om iedereen behalve de kinderen te laten inzien van het belang en het leren accepteren van een natuurlijk speelterrein.

Een natuurlijk speelterrein kan met alleen natuurlijke materialen worden ingericht maar ook in combinatie met gekeurde speeltoestellen. De gelegenheid voor dit soort speelplekken ligt bij het vernieuwen van een bestaande speelplek of nieuwe aanleg als extra speelgelegenheid.

## **2.6 Onkruidbestrijding**

### Toelichting:

#### *Openbaar groen*

Het huidige beleid in het openbaar groen, is geen chemische middelen toepassen uitgezonderd de volgende excessen:

- plaatselijke woekeronkruiden (voorbeelden zevenblad en kweekgras) die mechanisch vrijwel niet te bestrijden zijn;
- reuzenbereklaauw die ernstige brandwonden geven bij kinderen die hiermee in contact komen;
- insmeren stobben van beplanting.

De ervaringen in het beheer van dit beleid zijn positief. Het gebruik van chemische middelen is extreem laag, wat ook blijkt op de begroting qua inkoop van middelen. Daarentegen kopen we nu meer middelen die leiden tot 'natuurlijke' bestrijding van overlast (bijvoorbeeld larven van lieveheersbeestjes tegen luizen).

#### *Verhardingen*

Per 31-3-2016 is er een wettelijk verbod op het gebruik van chemische middelen bij onkruidbestrijding op verhardingen. In 2012 heeft u besloten om de gebieden waar regenwater van het riool is afgekoppeld, het onkruid met heet water te bestrijden. De resultaten met deze methode zijn positief, maar de direct meetbare financiële kosten liggen hoger dan bij chemische bestrijding.

Vanaf 31 maart 2016 is chemische onkruidbestrijding op verhardingen in de openbare ruimte niet meer toegestaan. In 2016 is het onkruid bestreden met een alternatieve onkruidbestrijdingsmethode, namelijk heet water. Deze methodiek is structureel kostenverhogend t.o.v. het chemisch bestrijden. Hier heeft u aanvullende financiële middelen voor beschikbaar gesteld. Vanaf 2017 wordt het bestrijden van onkruid gecombineerd met het veegbeheer omdat deze beheermaatregelen een duidelijk verband met elkaar hebben. D.m.v. het vegen wordt de voedingsbodem voor het onkruid weggehaald en daarmee de onkruiddruk op de verhardingen verlaagd. Vanaf 1 januari 2017 wordt het onkruid- en veegbeheer uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling BLINK. Het onkruid wordt dan bestreden met de Weedsteam-techniek, een combinatie van hete lucht, infraroodstraling en heet water/stoom.



De ontwikkelingen t.a.v. biologische middelen worden gevolgd, maar zijn op dit moment nog niet zover doorontwikkeld dat inzet in de openbare ruimte mogelijk is.

Voor de kwaliteitskaders van het beheer van de openbare ruimte wordt aangesloten op de landelijke onderhoudsniveaus die zijn vastgesteld door het CROW<sup>1</sup>. Er zijn vijf kwaliteitsniveaus van A+ tot D. Het onderstaande schema beschrijft deze vijf niveaus in algemene zin.

Maatlat	Omschrijving
A+	Zeer hoog, uitstekend onderhouden, als nieuw
A	Hoog, goed onderhouden, bijna niets op aan te merken
B	Basis, voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken
C	Laag, sober, achterstanden in onderhoud
D	Zeer laag, onvoldoende onderhouden, flinke achterstanden

Figuur 2 Overzicht kwaliteitsvarianten in beeld

Het onderhoudsniveau voor de verhardingen in de gemeente Someren is:

- Alle verhardingen binnen de bebouwde kommen: onderhoudsniveau B
- Industrierterreinen: onderhoudsniveau B
- Buitengebied: onderhoudsniveau C

## **2.7 Overlast plantsoenen (inclusief bomen)**

### Toelichting:

#### *Plantsoenen*

De ervaring is dat de meldingen over het plantsoen meestal niet gaan om de soort groeninrichting maar over de beheertoestand waarin het verkeert. De meest voorkomende meldingen van ervaren overlast zijn:

1. overhangende takken
2. veel onkruid in plantsoenen

#### Ad.1

Overhangende takken uit zich in de volgende overlast:

- geen/slecht uitzicht op de weg;
- smallere doorgangen op de verharding;
- takken die in de tuin hangen.

#### Ad.2

Veel onkruid in plantsoenen leidt tot:

- een slordig/onderkomen beeld wat uitnodigt tot illegale stort in het groen;
- meldingen dat vrijgekomen afval blijft liggen en dit rommelig is;
- meer onkruid op de verharding door zaden afkomstig uit het onkruid in plantsoenen.

Het spanningsveld ligt tussen het betaalbaar houden van het beheer en wat nog verantwoord is om de leefbaarheid van het openbaar gebied in stand te houden. De ondergrens ligt op het niveau dat er geen versnelde afschrijving van het plantsoen plaatsvindt en de verkeerveiligheid en

---

<sup>1</sup> Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeertechniek




begaanbaarheid van de wegen/voetpaden aan de minimale eisen voldoet. We zijn genoodzaakt om op deze ondergrens te zitten om het beheer betaalbaar te houden. Dit leidt tot het risico dat de burger dit als onacceptabel kan ervaren.

Zowel vanuit de burger als ambtelijk is er de behoefte aan inzicht over wat men van de gemeente Someren wel en niet kan verwachten van het groenbeheer. Om te voorzien in deze behoefte, is een overlast tabel zoals bij het bomenbeleid (zie figuur 2 kopje bomen) een goed instrument om hier invulling aan te geven.

### Bomen

In 2009 is het beleid vastgesteld hoe om te gaan met overlast in relatie tot bomen. Om een belanghebbende en ambtelijk inzicht te geven wat men bij overlast van de gemeente kan verwachten, is een overlast tabel opgesteld.

**Bijlage 1 Overlast tabel**

TYPE OVERLAST		WAAR ONTSTAAT OVERLAST	PREVENTIE EN OPLOSSINGEN	STANDPUNT GEMEENTE
Wortelopdruk		Bomen wortelen in funderingen en onder verhardingen. Door diktegroei van de wortels worden tegels opgedrukt, het wegdek wordt oneffen (struikelgevaar).	<ul style="list-style-type: none"> <li>Inrichten van goede en ruime groeiplaatsen bij nieuwe aanplant</li> <li>Gerichte soortkeuze bij nieuwe aanplant (geen ondiep wortelende soorten in bestrating)</li> <li>Reconstructie/herinrichting: aanpassen of vernieuwen bestratingen en funderingen, aanbrengen extra voorzieningen voor bomen, indien mogelijk gefaseerde wortelsnoei (vakkundige begeleiding)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>In principe geen reden voor velling. Bij ernstige overlast in combinatie met beperkte mogelijkheden tot verantwoorde oplossing wordt nader onderzocht welke (technische) opties er zijn</li> </ul>
Druppen		Druppen van honingdauw en roetdauw als gevolg van luisaantasting. Op wegen, auto's, stoelen en parasols ontstaat een plakkerige laag.	<ul style="list-style-type: none"> <li>Gerichte soortkeuze bij nieuwe aanplant (soorten die weinig of niet druppen)</li> <li>Terughoudend toegepaste luisbestrijding, combinatie van verschillende middelen/technieken afhankelijk van de situatie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Door gerichte herplant zal overlast in de toekomst afnemen, luisaantasting hoort bij het ecosysteem van de boom maar kan door maatregelen verminderd worden</li> <li>In principe nooit reden voor velling. Bij extreme overlast en unanieme aanvraag door bewoners en/of wijkraad kan na overleg en toetsing van dit principe afgeweken worden</li> </ul>
Schaduw		Bomen ontwikkelen tijdens hun levenscyclus grote kronen, verminderde lichttoetreding naar woningen en tuinen.	<ul style="list-style-type: none"> <li>Gerichte soortkeuze bij nieuwe aanplant (kroonvorm, eindgrootte, dichtheid blad, mogelijke snoeivormen)</li> <li>Regulier onderhoud en gerichte snoei.</li> <li>Ingrijpende snoei alleen bij aantoonbare extreme schaduw (onderzoek met lichtmeter)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Schaduw levert ook positieve bijdrage aan stedelijk klimaat</li> <li>Mogelijke overlast wordt door regulier beheer verminderd/weggenomen</li> <li>In principe nooit reden voor velling. Bij extreme overlast en unanieme aanvraag door bewoners en/of wijkraad kan na overleg en toetsing van dit principe afgeweken worden</li> </ul>

Figuur 3 uitsnede tabel overlast bomen

De ervaringen zijn dat het een duidelijk communicatiemiddel en nog steeds actueel is. Voor situaties waar overlast is en bomen dicht op de woning staan, is er bestuurlijk de behoefte om hier als gemeente een standpunt in te nemen. Bij het uitwerken van het groenbeleidsplan wordt hier verder invulling aan gegeven.

## 2.8 Veiligheid

### Toelichting:

In het openbaar gebied speelt veiligheidsbeleving een voorname rol in het welbevinden in deze leefomgeving. Waar de uitdaging van de veiligheidsbeleving ligt is:

1. dat iedereen over dezelfde veiligheid heeft;
2. dat deze beleving persoonsafhankelijk is.

#### Ad.1

Veiligheidsgevoel komt vaak voort uit meerdere invloeden die een totaalbeleving geven. Invloeden als verlichting, verkeersveiligheid, toegankelijkheid, technische veiligheid (voorbeeld veilige boom) en sociale veiligheid geven deze totaalbeleving, dat maakt dat iemand zich veilig voelt of niet.

#### Ad.2

De levensfase waarin de persoon zich bevindt maakt wat zijn/haar veiligheidsgevoel is. Is het een kind, volwassen of ouder persoon. Is het een man of een vrouw. Wat is de mobiliteit van de persoon etc. etc.

Over het algemeen is de veiligheid en veiligheidsbeleving in de gemeente Someren goed. Dit blijft aandacht vragen en de gemeente blijft hier aandacht voor houden. Voor groen in relatie tot veiligheid zijn een aantal invloeden toegelicht waar de aandacht op ligt.

#### Technische veiligheid groen

Voor bomen is er grip op de veiligheid door het toepassen van visuele boomcontroles. Dit kan echter niet voorkomen dat er incidenten van onveilige situaties voorkomen, omdat het momentopnames zijn bij levend materiaal en we niet op alle externe omstandigheden invloed hebben of bijvoorbeeld een storm, beschadiging boom bij werkzaamheden e.d.

Ongeacht de toestand waar een struik in verkeert, is de impact in relatie tot veiligheid nihil. Het opzetten van controles voor struiken draagt niet bij aan meer veiligheid in het openbaar gebied.

#### Toegankelijkheid

Verschillende doelgroepen in de samenleving zijn minder mobiel en maken daarvoor gebruik van hulpmiddelen als scootmobiel, rollator, rolstoel, kinderwagen e.d. De inrichting en beheertoestand van het groen kunnen de toegankelijkheid met de hulpmiddelen ontnemen of beperken. Indien deze situaties zich voordoen krijgen ze de aandacht om dit probleem op te lossen.

#### Sociale veiligheid

Mensen voelen zich prettig en veilig als ze weten dat ze uit een situatie kunnen vluchten, overzicht hebben, weten dat ze door andere mensen gezien kunnen worden, maar ook beschutting in de rug als ze op een bankje zitten in plaats van een bankje op een open veld. Met de inrichting en het beheer van groen kun je inspelen op deze gevoelens wat het gevoel van sociale veiligheid ondersteunt. Alle struiken verwijderen om een gebied open te maken, is tegenstrijdig met de beleidsregel om natuur en biodiversiteit te bevorderen. Door bij bevordering van de sociale veiligheid (weghalen dichte beplanting) en rekening te houden met de voorwaarden voor instandhouding van natuur en biodiversiteit (dichte beplanting), leidt dit tot een evenwichtige groeninrichting waarbij een balans is tussen de verschillende belangen.

#### Verkeersveiligheid

Groen kan het zicht ontnemen op de weg die leidt tot situaties waarbij één of meerdere verkeersdeelnemers niet veilig aan het verkeer kan deelnemen. Dit groen kan zowel op openbaar gebied als op particulier eigendom staan. De gemeente Someren blijft aandacht houden om deze onveilige situaties te verbeteren. Dit door het nemen van beheermaatregelen tot en met handhaving op basis van wetgeving.

Een groeninrichting afgestemd op de functie en omgeving kan een bijdrage leveren aan de verkeersveiligheid. Voorbeelden waar groen bijdraagt aan de verkeersveiligheid zijn:

- verkeersbegeleiding (bijvoorbeeld door bomen of hagen naast de weg);
- fysieke afscheiding van een speelterrein met de weg;
- bewust het zicht op de omgeving wegnemen waardoor de focus op het verkeer toeneemt.

### Gezondheid

Openbaar groen draagt bij aan de gezondheid maar kan bij verkeerde toepassing ook een gevaar voor de gezondheid opleveren. Afhankelijk van de functie van het groen vindt er een keuze in plantsoorten plaats. Zo is er een terughoudendheid bij het toepassen van planten met giftige bessen of die ernstig letsel (brandwonden door reuzenbereklauw) kunnen geven bij kinderen. Daarentegen zijn planten met doorns of stekels wel onderdeel van het aangebrachte groen. Dit als afscherming van het terrein het omliggende openbaar gebied (veiligheid) Hiernaast heeft het een educatief doel dat kinderen op een veilige manier leren omgaan met het inschatten van risico's in het openbaar gebied, zonder dat dit leidt tot ernstig letsel of gevaar voor de volksgezondheid.

### Verlichting

De lichtmasten in het openbaar gebied staan onderling op een afstand, waarbij ze een gewenste hoeveelheid licht uitstralen naar de omgeving. Een hoeveelheid licht valt weg in de omgeving. Eén van de oorzaken is openbaar groen. Om beide belangen te behartigen vraagt dit afstemming tussen onderlinge positie van groen met lichtmasten. Vooral in bestaande situaties vraagt dit extra aandacht. Bij nieuwe inrichtingen of herinrichtingen vindt hierover al afstemming plaats om problemen zoals in de bestaande situaties zo veel mogelijk te voorkomen.

## **2.9 Communicatie**

### Toelichting:

Door betere communicatie kan het aantal meldingen terug gebracht worden. Nu is er intensieve communicatie over het groen naar aanleiding van klachten/meldingen. Door meer te investeren in de communicatie aan de 'voorkant' (voorlichting), zal naar verwachting het aantal meldingen afnemen.

Ambtelijk is er een grote inzet om de leefomgeving van de bewoner maximaal in stand te houden met de beschikbare financiële middelen. Dit met in het achterhoofd hoe de burger dit beleeft, mede op basis van de ontvangen meldingen. Van oudsher is er altijd al veel aandacht op de technische uitvoering, maar ook de indruk van de burger speelt hier een belangrijke rol bij.

Een tweede ontwikkeling is dat de communicatie tussen gemeente en burger zal toenemen door elkaars afhankelijkheid. De voorlichtende taak van de gemeente zal meer prominent aandacht moeten krijgen om een breed draagvlak voor het openbaar groen te hebben en de burger enthousiast te maken om zelf een bijdrage hierin te leveren.

Door de communicatie actief in te zetten op de punten genoemd in de beleidsregel, is de verwachting dat leidt tot een verbetering van het draagvlak en een toename van participatie in het groen.

## **2.10 Afval**

### Toelichting:

Het vrijkomende groen uit het openbaar gebied is nu een afvalstroom. De kosten zijn opgebouwd uit vervoerkosten en stortkosten. De hoogste kosten zijn de stortkosten die anno 2013 variëren van € 35 tot € 0,-/ton. Kijken we naar de verschillende vormen van afval dan liggen er kansen om dit afval als grondstof te behandelen. Ideeën zijn blad als organische mest in te zetten en boomstammen voor de verkoop e.d.

Dit houdt in dat er wel technische aanpassingen bij machines en organisatorische aanpassingen binnen de gemeente en opdrachtgever moeten plaatsvinden om hier toe te komen.

De vervoerkosten blijven naar verwachting gelijk omdat verwerking van het groen als afval of als grondstof niet ter plaatse verwerkt kan worden.

### 3. Inrichting

#### Toelichting

De kwaliteit van de groeiplaats en de keuze van inrichting bepaalt de intensiteit van het beheer. De ervaring leert dat bij het investeren in een goede groeiplaats en inrichting de beheerkosten structureel lager liggen en de verhoogde investering op korte termijn (in  $\pm 5$  jaar) door minder beheer zich terug verdient. De gemiddelde levensduur van openbaar groen (exclusief de bomen) is in Someren 25 jaar. Het toepassen van niet standaard inrichtingen kan niet overal in het openbaar gebied. De publieke druk in het openbaar gebied bepaalt of de inrichting zich kan handhaven of verloren gaat.

Hieronder een aantal voorbeelden met effecten voor beheer:



Bladverliezende haag  
2x per jaar snoeien



Groenblijvende haag  
1x per jaar snoeien



Groenblijvende haag aparte soort  
1x per 2 jaar snoeien



Leibomen oorspronkelijk  
1x per jaar snoeien



Leibomen aparte soort  
1x per 2 jaar snoeien

De functie en de locatie bepalen wat de minimale afmetingen van een groenvak moeten zijn. Dit start bij de ruimtelijke planvorming waar de benodigde ruimte geclaimd is voor groen. De juiste afmeting van een plantvak zijn een voorwaarde om:

- groenstructuren naar functie te kunnen invullen;
- relatief goedkoop groen in aanleg en beheer.



Is de ruimte minder dan het minimaal vereiste dan is het advies om de groenvakken weg te laten. Het leidt anders tot verhoogde beheerkosten en/of dat het zich niet in stand kan houden. Voor een nieuwe inrichting en herinrichting van groen kan de betrokkenheid met het openbaar groen verbeteren door de mensen mee te laten denken over de inrichting. De gemeente draagt hierbij zorg dat in dit proces het algemeen belang gediend blijft.

Bij nieuwe projecten of herinrichting van het openbaar gebied wordt al enige tijd extra aandacht besteed om onkruidgroei tegen te gaan in zowel plantsoen als verhardingen. Hierbij ontstaan nieuwe ideeën zoals de toepassing printbeton bij middelgeleiders op de weg of het toepassen van aardappelresten als bodemafdekking in het plantsoen.

De verschillende vormen van groeninrichting geven verschillen in de beheerkosten om tot een zelfde kwaliteitsbeeld te komen. Rozen vragen meer aandacht dan struiken en deze vragen meer aandacht als gazon en dit vraagt meer aandacht dan bosplantsoen op stroken van 6 meter of breder. Door de inrichting in bepaalde situaties aan te passen naar een andere inrichting (omvormen) kan dit een beheervoordeel opleveren.

Een andere factor die invloed heeft op de beheerkosten is of de afmeting van het plantvak wel of niet is afgestemd bij de functie van het groen en de ruimte die de plant nodig heeft om te groeien. Klopt dit niet dan kun je intensief beheren of de inrichting aanpassen naar een minder duur alternatief. Het omvormen in deze gevallen levert niet alleen een beheervoordeel op maar ook een kwaliteitsverbetering in het openbaar gebied.

## 4. Instandhouding

### Toelichting:

Om een groenelement in stand te houden, vraagt dit een basisbeheer. Ligt de inspanning lager, dan leidt dit tot verhoogde kosten door versnelde vervanging en hogere kosten om de achterstanden te herstellen. Ligt de inspanning voor de instandhouding hoger dan noodzakelijk, dan is het voor de uitstraling en beleving geweldig maar doet niets aan de basiskwaliteit/in stand houding van het groenelement. Een extra nadeel bij groen is dat onkruiden op een bepaald moment zaden vormen. Dit zaad veroorzaakt een flinke toename van onkruid in het plantsoen en in de rest van het openbaar gebied (denk bijvoorbeeld aan verhardingen). Dit leidt tot extra kosten om dit onkruid te bestrijden.

### 4.1 Keuze van onderhoudsniveaus

Voor de kwaliteitskaders van het beheer van de openbare ruimte wordt aangesloten op de landelijke onderhoudsniveaus die zijn vastgesteld door het CROW<sup>2</sup>. Er zijn vijf kwaliteitsniveaus van A+ tot D. Het onderstaande schema beschrijft deze vijf niveaus in algemene zin.

Maatlat	Omschrijving
A+	Zeer hoog, uitstekend onderhouden, als nieuw
A	Hoog, goed onderhouden, bijna niets op aan te merken
B	Basis, voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken
C	Laag, sober, achterstanden in onderhoud
D	Zeer laag, onvoldoende onderhouden, flinke achterstanden

Figuur 4 Overzicht kwaliteitsvarianten in beeld

Een voorstel in het onderhoudsniveau voor de plantsoenen met een stedelijk groeninrichting is:

- Woonbuurten: onderhoudsniveau B
- Industrierterreinen en het buitengebied: onderhoudsniveau B

Een mogelijke variant hierop is de kernen en toeristische trekpleisters in stedelijk gebied te onderhouden op beeldkwaliteitsniveau A.

### 4.2 Integraal beheer

Het huidige beheer van het openbaar gebied is nog teveel ingericht op het eigen vakgebied, waarbij ieder zijn eigen onderdeel (wegen, riool, straatverlichting, afval, groen) beheert. Kijken we naar het openbaar gebied van gevel tot gevel dan liggen er kansen om beheeronderdelen verder samen op te pakken wat leidt tot meer efficiëntie, mogelijk een kostenbesparing en praktische aanpak van het beheer. Voorbeelden van directe kansen zijn zwerfafval en blad ruimen.

---

<sup>2</sup> Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechiek

## 5. Financiën

De financiën voor het beheer en instandhouding van het openbaar groen is gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wat vanaf januari 2017 voor gemeenten en provincies van kracht is.

### Beheer bestaand en nieuw groen

De financiën die nodig zijn voor het beheer van het stedelijk openbaar groen komen uit de algemene middelen en zijn ondergebracht in de exploitatiebegroting onder de begrotingspost Plantsoenen en Parken. De gemeenteraad stelt jaarlijks de bovengrens van deze begrotingspost vast, waarbinnen het beheer moet plaatsvinden.

Als het toegenomen groenareaal tot een financieel tekort op de begroting leidt, is dit te ondervangen door dit tekort als structurele verhoging in de begroting op te nemen.

### Investeringsprogramma voor rehabilitatie groen

Vanuit het BBV is het verplicht om investeringen, zoals de rehabilitatie van het openbaar groen, vanuit de jaarlijks beschikbare financiën (algemene middelen) te betalen. De reservering van deze gelden vindt plaats bij de gemeenteraad op basis van een aanvraag via een Investeringsprogramma (IP). Dit geldt niet alleen voor de investeringen in het openbaar groen, maar ook de overige voorzieningen van maatschappelijk en economisch nut.

Op de investering moet direct afschrijving plaatsvinden gebaseerd op te verwachten levensduur. De daarvoor benodigde financiën komen vanuit de jaarlijks beschikbare financiën (algemene middelen). De opzet heeft het doel dat:

- er opnieuw financiële middelen beschikbaar zijn nadat de levensduur van het groen op zijn eind is;
- de kosten van de investeringen ten laste komen van burgers en bedrijven, op het moment dat zij er nut van hebben.

Door het hanteren van een kostendeckingsplan streven we na om continue met een doorkijk van vier jaar in beeld te houden, wat de kosten voor beheer, afschrijving en rehabilitatie van het groen zijn.

### Inrichting nieuw areaal groen

De financiering van nieuw openbaar groen in stedelijke uitbreidingen wordt betaald vanuit het budget woonrijp maken van de betreffende grondexploitatie. Een gedeelte van dit budget is gereserveerd voor het openbaar groen.



Gemeente  
Someren